

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Piața Unirii No. 3.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

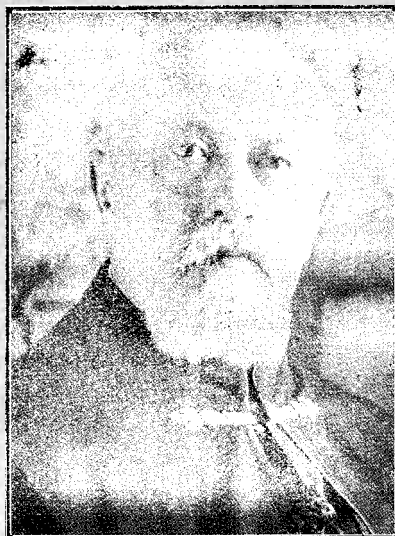
ABONAMENT:
Parohie : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

† Moartea prepozitului Dr. Iacob Radu.

Miercuri în 8 Iunie c. d. m. la orele 4 s'a întâmplat desnodământul fatal al vieții ilustrului nostru prepozit Dr. Iacob Radu. Impresionat de avizul mortuar al pretenului și fostului său coleg dela Roma, canonicul Dr. Daniil Fireza din Lugoj, după o zi tihnită, i se făcu numai decât rău și în curs de vre-un sfert de ceas și-a dat sufletul. Au asistat la patul său de moarte Rvs. canonic Augustin Maghiar, nepoata sa D-na Valeria Dr. Bledea și medicul curant. Ilustrul moribund în ultimile momente și-a exprimat dorința de a mai primi odată pe euharisticul Dumnezeu, pe care-l primise dimineața la sf. ta Liturghie, dar nu mai avu fericirea; căci pe când sosi P. paroh Gârleanu, a expirat. Cu toate aceste ilustrul moribund a murit cât se poate de bine, deoarece sub durata boalei crâncene ce-l mistuia de un an, s'a pregătit mereu, liturghisind des până putea, iar după ce n'a mai putut, mărlurindu-se și cuminecându-se cât mai des, și de 2—3 ori în săplământă; eră deci cum zicea el resemnat, *Gata, Eu sunt gata*. A murit scurl, fără dureri și împăcat cu D-zeu, cum i se cade unui credincios slujitor al Lui.

Inmormântarea prepozitului Dr. Iacob Radu s'a făcut în cadrele cele mai solemne. Joi, în ziua Înălțării, la orele 5 d. m. a fost transportat dela locuință, de 7 preoți, cu asistența Seminarului teologic, la biserica catedrală, unde Vineri, la orele 9 dim., Excelența Sa Episcopul diecezan Dr. Valeriu Traian Frențiu, asistat de trei membrii ai Ven. Capillu, și de mai mulți preoți, a săvârșit asupra rămășițelor pământești Liturghia solemnă pentru morți și prohodul, la care au asistat toate notabilitățile civile, militare și bisericești din Oradea. Am remarcat prezența P. S. Sale episcopului ortodox român Roman Ciorogariu, cu o numeroasă suită de preoți, a D-lui general comandant al diviziei C. Eliade și alții mulți. Prezent a fost și Exc.

Sa episcopul Alexandru al Lugojului, oaspe al I. P. S. Valeriu. Din partea familiei ilustrul mort a fost asistat de sora și fratele său încă în viață, D-na Todorica Selegian din Teiuș și Niculiță Radu din Rădești, apoi D-na Valeria Dr. Bledea și d-l director de poliție Laurențiu Fodor, păr. Profesor Ionel Teușan, nepoți și alte multe rudeni. Fiind ilustrul prepozit și Mare Ofițer al Coroanei, i s'au dat și onoruri militare. În biserica l au parentat din partea Ven. Capillu catedral Dr. Gh. Miculaș; în numele Ex. Sale episcopului și Ven. Capillu de Cluj-Gherla a vorbit Păr. Ion Agârbiceanu.

† Dr. IACOB RADU,
1869—1932.

După săvârșirea prohodului corțegiul funebru, însoțit de o imensă mulțime, a plecat dela catedrală la biserica Seminarului, unde, săvârșindu-se ultima ectenie pentru morți și după cuvântarea D-lui Teodor Neș, dir. liceului Gojdu, în numele Astreii, sicriul a fost așezat în camion și dus încă în aceeași zi în cavoul familiar de sub biserica din Rădești de lângă Aiud.

Ne alăturăm cu tot sufletul doliului general al bisericii și al diecezii

nostre, căci prin Iacob Radu biserica și dieceza noastră au pierdut un curajos luptător gata a se expune totdeauna pentru mărirea și pentru apărarea intereselor ei. Fie-i partea cu dreptți.

Ca un omagiu memoriei lui publicăm aci panegiricul Il. Vicar Dr. Gh. Gheorghe Miculaș, rostit în catedrală :

I.

Jalnici ascultători: În 17. Aprilie c. Capitulu acestei sfinte Catedrale, în frunte cu I.P.S. Sa Episcopul nostru diecezan, încunjurat de clerul și de credincioșii ambelor parohii, a prăznuit aniversarea de 40 de ani de preoție a venerabilului și meritosului prepozit capitular Dr. Iacob Radu. A fost o sărbătorire sinceră și călduroasă, prin carea am impletit nevestezita cunună de lauri a recunoștinței noastre, pentru că să impodobim cu ea fruntea aceluia, care viața lui

întreagă o fost pilda hărniciei și a evlaviei; pilda preotului celui bun, care înțelegând rostul misiunii sale sublime și sfinte, nici pe o clipă n-a pierdut din vedere că lucrul cel mai de căpetenie în viața omenescă este, a sluji lui Dumnezeu cu cedință și cu abnegarea de sine. — Iară frunza cea mai strălucitoare din aceasta cunună a recunoștinței a fost aceea, pe carea Majestatea Sa Regele nostru Carol II. i-a trimis-o, numindu-l de mare ofițer al ordinului: Co-roana României.

Iar acum, *Jalnici ascultători*, după un interval atât de scurt, trupul neinsuflit al aceluiaș prepozit și vrednic preot Iacob Radu este închis în coștiugul, în jurul căruia stăm cu frunțile plecate. Durerea ne zguduie inima la gândul, că Iacob Radu numai este între cei vii; Iacob Radu, preot model care nici când n'a lipsit dela datoria sa și care totdeauna și-a luat partea sa din frământările noastre bisericesti și naționale. Iacob Radu, om întregu și preot cu minte luminată și cu flacăra iubirii în suflet, iubire, carea te îndeamnă, să pui în slujba Bisericii tale și a neamului tău toată energia sufletului și trupului tău, fără să aștepti ca să fii remunerat cu bunuri pământești. — Preotul a fost și va fi și în viitor trimisul lui Dumnezeu, având misiunea sfântă ca să țină în mâinile sale două lumini: una a credinței și alta a iubirii de neam, pentruca cu una să arate calea mântuirii vecinice, iar cu alta să respire întunecimea, carea, în zile de grea încercare, se coboră în inimile celor slabi. — Unul dintre acești slujitori ai lui Dumnezeu, și încă dintre cei mai valoroși, a fost Iacob Radu, pe care îl jelim aici în fața altarului.

II.

Jalnici ascultători! — Iacob Radu, născut din părinți fruntași în comuna Rădești, comună de o frumuseță pitorească depe țărnișurile Mureșului, dela ei a moștenit frumoasa zestre sufletească, ce-l caracterizează pe fiecare român: *evlavia, onestitatea și iubirea de muncă*, toate aceste alimentate de iubirea nețărmurită a pământului românesc, pe care cu sudoarea feței sale îl muncește și din care se nutrește. Aceasta scumpă moștenire l-a călăuzit pe Iacob Radu, pânăce i-s'a stins lumina vieții.

La școlile Blajului prin sirguința și iubirea sa de carte a ajuns să fie totdeauna între cei dintâi, și aceasta poziție odată câștigată și a păstrat-o până la sfârșitul vieții sale. Ales dintre colegii săi de liceu, chiar pentru calitățile lui distinse, a fost trimis la Roma, leagănul obârșiei noastre de credință și de sânge, ca la școlile „Propaganda Fide” să se aprofundeze în științele dumnezeiești, în arhivele Vaticanului să scruteze începuturile de ființă ale neamului nostru. Terminând studiile teologice și hirotonit intru preot, abia reîntors la vatra părințească, i-se încredințează, în mici intervale, funcții din ce în ce mai importante.

Dupăce ca administrator parohial la Șermaș s'a dovedit de un iscusit și priceput păstor sufletesc, i-s'a încredințat educația spirituală a fiitorilor slujitori la altarul Domnului din Seminarul teologic dela Blaj, încredințarea pe cât de onorifică, pe atât de plină cu răspundere, căci deoparte trebuia să păstreze în suflute marile tradiții ale Blajului, de altă parte să deie indicațiuni spre noi drumuri de apărare a Bisericii noastre și a neamului nostru în vederea norilor întunecați, ce se ridicau la orizont.

Iacob Radu și-a împlinit aceasta înaltă misiune

cu tot elanul sufletului său tinăresc spre cea mai mare mulțumire a superiorilor săi, și deoarece s'a dovedit și un înțelept organizator, i-sa încredințat conducerea parohiei credincioșilor români uniți din București și păstoria lor. Câtă fericire a putut să pătrundă sufletul lui atunci, când el fiul Ardealului, a fost învrednicit să inspire aer liber pe pământul liber al României, până când pe noi ne frământau visurile și dorințele lăsate noauă de către moșii și strămoșii noștri? Și ce înviorare a putut să străbată inima acestui distins preot ardelean, inspirat la Roma de monumentele gloriei străbunilor noștri atunci, când găsindu-se pe pământul făgăduinței, a putut să-i stringă la pieptul său pe frații să de un sânge și de o lege!

Soartea însă nu i-a îngăduit să trăiască pe pământul făgăduinței timp mai îndelungat, căci aptitudinile lui alese l-au îndrumat să muncească pe noi țărnișuri de activitate. La 1899 anume îl vedem trecut în eparhia Lugojului, încredințându-i-se funcțiunile de arhivar, bibliotecar, vicanotar consistorial și în aceeaș vreme cațihet la școala industrială din Lugoj, ca după o activitate de trei ani să fie înălțat la demnitatea de vicar episcopesc foraneu la Hațeg.

În această nouă fază de activitate s'au evidențiat în plină lumină însușirile alese ale lui Iacob Radu de înțelept și prudent părinte sufletesc, de distins orator bisericesc, de șef înțelept, de propagator de pace și dragoste între frați și de prevestitor neînfricat al unui viitor mai fericit ce ne așteaptă. În 9 ani de vreme cât a stat în această înaltă funcțiune, prin natura sa blândă, prin cultura sa superioară și prin fineța sa sufletească a cucerit simpatia și dragostea tuturor așa, încât atunci, când pentru meritele sale fû ridicat la demnitatea de canonic și trebuia să-și părăsească credincioșii, aceștia cu lacrimi în ochi au regretat pierderea acestui inimos păstor sufletesc.

Capitulul catedral din Lugoj în persoana lui Iacob Radu a câștigat un bărbat cu largi experiențe și deprins cu luptele vieții, bărbat, care prin frumoasele sale însușiri de preot erudit și de român neînfricat a știut să împrumute autoritate, cinste și onoare stalului canonical, pe care-l ocupa. De acea membrii aceluși Capitul au fost păstrunși de un sincer regret atunci, când acest valoros și împreună muncitor frate al lor în a. 1915 a fost chemat să ocupe stalul de canonic cancelar dela aceasta sf. Biserică catedrală.

Marele și neuitatul Episcop-martir Demetriu în nizuințele și planurile sale a dorit să-l vadă lângă sine pe fratele său Iacob, pentruca să-i stea întru ajutor prin sfaturile sale înțelepte și bine cumpenite. Și au trăit în dulce iubire cei doi frați: Demetriu cel mai mare între episcopi și Iacob, canonicul erudit, împreună muncind pentru binele Bisericii și al neamului, până în 8 Decemvrie 1920, zi, în care Demetriu cade jefită unui atentat, vărsându-și sângele pentru neam și țară, iar Iacob rămâne zdrobit sufletește pentru totdeauna.

Sub puterea durerii ce-i istovea sufletul de aci incolo îl vedem pe Iacob Radu retras de lume și adâncit în manuscrisele din biblioteca diecezană, pentruca să dea la tipar studiile sale: *Manuscrisele din biblioteca Episcopiei gr. cat. din Oradea; Samuil Vulcan, episcop român unit al Orăzii; Foștii elevi români uniți ai școalelor din Roma, și în sfârșit: In memoriam*, prinos memoriei episcopului Dr. Demetriu Radu la a zecea aniversare a tragicei sale morți. —

În aceasta din urmă lucrare a sa își varsă toată amărăciunea inimii sale, ce i-a zguduit întreaga ființă la moartea fratelui său Demetriu, dar ca preot bun se resemnează în voința lui Dumnezeu. — „Milostivul Dumnezeu — scrie el spre mângăierea sa — lucrurile cele întristătoare le amestecă cu de cele mai plăcute, cum a făcut cu toți Sfinții, pe cari nu i-a lăsat să aibă nici suferințe, nici bucurii neîncetate, ci din bine și din rău, așa le-a întrețesut viața, ca prin aceasta învrăstare să li-o țină oarecum în dreaptă cumpănă, în echilibru, ca în bine să nu se trufească și în rău să nu căză în desperare... Așa este soarta omului pe pământ: abia se ivește din când în când ca un vis fugar, dulcea amintire a zilelor fericite și ea este întunecată și ștersă de cătră spectrul nenorocirilor și durerilor trecute, ba poate că mai mult încă, de cătră amărăciunea greutăților și năcazurilor, pe care *crudul destin* aproape zilnic le aduce peste noi și mereu le toarnă în cupa amărăciunilor, de cari nesculite sunt zilele fieștecării om“.

Iacob Radu, deși zdrobit în suflet de pierderea cea ireparabilă din ziua fatală de 8 Decembrie, n-a încetat să-și pună sufletul său chinuit de amărăciune și puterea sa de muncă în slujba Bisericii sale și a neamului său. A muncit cu graiul și cu condeiul în mână până în ultima clipă a vieții sale, totdeauna pentru a-l premări pe Dumnezeu, ținând seamă de cuvintele s. Scripturi: „*Porunca aceasta o dau vouă preoților! De nu veți pune în inima voastră ca să dați slavă numelui meu, voi trimite peste voi blăstăm și voi blăstăma binecuvântarea voastră*“. Iacob Radu vestitorul adevărului a fost totdeauna și al dreptății, încât i-se potrivesc cu adevăr cuvintele Profetului: „*Legea adevărului a fost în gura lui și stămbătate nu s'a ofiat în buzele lui; în pace drept a umblat cu mine și pe mulți i-a întors dela strămbătate*“. (Malah. 2, 6). Nobil la suflet, cum era, nu judeca pe nimenea pentru slăbiciuni omenești, ci-l compătimea așa, precum s. Pavel cere preotului să fie: să *pătimească dimpreună cu cei ce sunt neștiutori și rătăcesc, de vremece și el este cuprins de neputință*“. — Omul păcii a fost și a bunei înțelegeri dintre frați, urmând îndemnul Psalmistului: *Caută pacea și o urmează pe ea*. (Ps. 33, 13).

Ca iubitor al dreptății și al bunei chivernisiri, Iacob Radu a fost acela, care sincer și deschis, dar totdeanuna cu reverința cuvenită, și-a dat părerea în toate chestiunile, cari atingeau interesele Bisericii noastre, prin ce apoi și-a câștigat recunoștința și iubirea superiorilor săi, făcând, ca în 1916 Pontificele Roman să-l numească Prelat Domestic al său, iar în 1931 Protonotar Apostolic, distincție cu carea afară de el numai un singur membru capitar a fost împodobit în cursul alor 150 și mai bine de ani, de când ființează aceasta de Dumnezeu păzită dieceză.

III.

Jalnici ascultători! Aceasta ar fi în linii foarte palide reliefația însușirilor alese ale lui Iacob Radu, precum și zugrăvirea fugară a activității sale prețioase, dezvoltate cu atâta pricepere și elan sfânt pe terenul cultural, bisericesc și național; activitate, carea i-a câștigat aici pe pământ respect și onoare, și pentru carea dincolo de această viață trecătoare milostivul și dreptul Judecător, după cum cu credință credem, l-a încununat deja cu cununa fericirii vecinice, căci preot evlavios și iubitor de Dumnezeu, cum a fost, cu frun-

tea ridicată și cu inima liniștită a putut să zică cu s. Pavel Apostolul: *Luptă bună am luptat, cursul vieții l-am plinit, credința o am păzit. De acum mi-sa gătit mie cununa dreptății, pe carea mi-o va da în ziua aceea Domnul și dreptul Judecător*. (II. Tim. 4, 7).

Motivată este deci durerea și întristarea Arhiepiscopului său, a Capitulului nostru și a diecezei întregi, când trebuie să ne despărțim de cel mai valoros și distins fiu al Bisericii noastre și al diecezei noastre, care în chip atât de vrednic a știut prin virtuțile sale să împodobească scaunul prepozitorial dela aceeașta sf. Catedrală, vrednic urmaș dovedindu-se a lui Iosif Papp-Silaghi organizatorul, a lui Ioan Corneli pedagogul, Dr. Nicolae Borbola iuristul, Dr. Augustin Laurant teologul și a celorlalți înaintași ai săi. Împărtășim din adâncul sufletului întristarea și durerea surorii sale atât de iubite de el Todorica, la carea cu atâta dor și iubire se gândea mai cu seamă în zilele din urmă ale sale, precum și a iubitului său frate Nicolae și a tuturor rudeniilor, cari prin mutarea lui la cele vecinice au pierdut decorul și mândria familiei lor.

Și acum, *Jalnici ascultători*, rugăciunile noastre să le înălțăm la milostivul Dumnezeu, cerând pe seama lui iertare și răsplata fericirii celei de veci. Părinte prepozit Iacob Radu, pomenirea ta binecuvântată să fie în veci. Amin!

Cuvântarea d-lui T. Neș, preș. „Astrei“ din Bihor.

Jalnica asistență!

„ASTRA“ îndoliată și străfulgerată de durere își ia rămas bun dela harnicul, luminatul și înțeleptul său membru fruntaș, care a fost răposatul întru Domnul. Bihorul pierde pe cel mai zelos cercetător de izvoade, cel mai neobosit explorator al trecutului său. Pergamentele și hrisoavele bihorene, astăzi ofilite se închid în rafturi, ca petalele florilor seara atinse de lacrimile de rouă ale nopții. Plâng și ele de dragul mâinilor harnice și a ochiului iscoditor, cari le-au deslegat vechile taine.

Iar poporul bihorean, care a prins lumină și cuvânt din lumina și graiul celui mutat în corturile drepților, adânc amărit și mut își pleacă capul în clipa pornirii pe drumul vesnic al luminătorului lui. Sufletele noastre cari se scaldau deschise în ploaia verbului său potolit, astăzi se cernesc de durere. Cercetătorul marilor figuri ale Bihorului, s'a mutat în galeria de vecinice pomenire a înaintașilor săi.

„Astra“ fărămă o lacrimă în geană, și se roagă lui Dumnezeu pentru sufletul celui ajuns de pe marea înviforată a vieții la limanul odihnei de veci.

PARTEA OFICIALĂ

No. 1831/1932.

† **Moartea prepozitului Dr. Iacob Radu.**

Dr. IACOB RADU

1869—1932.

Cu adâncă durere, dară tot atunci rezignați în voia celui preainalt aducem la cunoștința Ven. Cler diecezan, că Ilustrisimul și Reverendisimul în Domnul Frate Dr. Iacob Radu, prepozitul Capitulului Bisericii Noastre catedrale, Protonotar Apostolic a. i. p. etc., în ziua de 8 Iunie crt., după o boală îndelungată, suportată cu exemplară răbdare creștinească, împărtășit de multe ori cu Sf. Taine, a repaosat în Domnul în anul al 64-lea al vieții și al 41-lea al preoției sale.

Repaosatul în Domnul în totdeauna s'a dovedit de un devotat slujitor al Altarului, de un înflăcărat propovăduitor al adevărilor dumnezeiești, de un neînfricat apărător al Bisericii și al Neamului, în slujba cărora și-a pus toată viața sa. În toate lucrurile, unde pus a fost, începând dela funcțiunea de administrator parochial și până la înalta demnitate de prepozit capitular, a muncit cu devotament, zăl și abnegație și pe lângă îndeplinirea conștiințioasă a îndatoririlor sale oficiale a dezvoltat binecunoscuta activitate culturală și literară. Talanții ce i-a primit i-a binechivernisit, și nădăjduim că s'a făcut vrednic de răsplata Domnului de a fi chemat să intre în bucuria Stăpânului său, căruia cu credință i-a servit.

Rămășițele pământești ale ilustrului decedat, după Sf. Liturghie și prohodul oficiat de Noi la 10 Iunie crt. în biserica catedrală, au fost transportate la comuna sa natală Rădești și așezate în cavoul familiar din biserica parochială de acolo.

Pentru repaosul sufletului lui, Ven. Cler diecezan va aduce la altarul Domnului sufragiile pii îndatinate.

În veci pomenirea lui!

Oradea, la 12 Iunie 1932,

No. 1830/1935

Primiri în Institutele Diecezane.

Taxa de întreținere pe anul școlar 1932/33 la institutele Noastre diecezane: Seminarul din Oradea pentru elevii de liceu și dela școala normală diecezană, Internatul Pavelian de băieți din Beiuș și Internatul Pavelian de fete din Beiuș, va fi 7000 Lei, în care taxă se cuprinde întreținerea întreagă nu însă și vestimintele.

Elevii merituoși și lipsiți de mijloace materiale, întrucât în anul școlar trecut au obținut la vr'o școală secundară media peste 7, vor putea cere bursă.

Toți aceia, cari doresc ca pe anul școlar viitor să fie primiți în susmintele institute, fie ca solvenți fie cu bursă, vor avea, *ca până cel mult în 15 Iulie crt. să și înainteze Rectoratelor institutelor respective cereri provăzute cu următoarele documente:*

1. Extras de botez;
2. certificat școlar;
3. certificat de paupertate (numai cei cari cer burse).

Rectoratele singuraticelor institute sunt în drept ca întrucât vor avea locuri disponibile, să-i primească și pe aceia, cari se vor anunța după 15 Iulie crt., însă numai cu taxa întreagă.

Termenul și condițiunile de primire la Sf. Teologie se vor publica ulterior.

Oradea, la 14 Iunie 1932.

PARTEA NEOFICIALĂ

Congresul Euharistic Internațional al XXXI-lea.

Privirile tuturor catolicilor și în bună parte și ale necatolicilor, ba chiar și ale vrăjmașilor Bisericii, se îndreaptă în aceste zile spre Insula Sfinților. Presa din lumea întreagă se ocupă pe larg — cum se și cuvine evenimentelor de importanță mondială, a căror centru este însuși Regele Christos — cu proximalul Congres Euharistic Internațional al XXXI-lea care se va ține la *Dublin* în zilele de 22—26 Iunie a. c. De ce a fost aleasă tocmai Irlanda pentru acest congres? Precum congresul euharistic internațional din Cartagena a coincis cu al XV-lea centenar dela moartea S. Augustin, tot așa congresul, care se va ține anul acesta la *Dublin*, se va desfășura cu ocazia centenarului XV-lea al sosirii S. Patriciu în Irlanda și deci al înțoarcerii „insulei de smaragd” la creștinism.

Dacă noi urmărim marșul legiunilor romane, găsim explicarea multor aspeste ale vieții europene, a lăririi țării căderii popoarelor. Dealungul acelor spațioase drumuri romane au avut loc adeseori întâlnirile și ciocnirile. Drumuri însemnate pentru noi, deoarece pe aceleași drumuri, în urma ostașilor înarmați ai Imperiului, au mers ostașii neînarmați ai Domnului, propovăduind cuvintele lui Christos. Drumurile acestea imperiale cu albele lor pietri milenare au împâzit *Galia* și *Britania*; la marea Irlandei însă se opresc. Armele Romei nu au cucerat Irlanda. Acest petec de pământ european occidental de fapt n'a cunoscut pa-

șul legionarilor nici taberele proconsulare. Nici un drum roman care să mărturisească despre cuceririle trecute, nu aflăm în Irlanda. Astfel primii misionari n'au putut străbate drumul bătut de oștile imperiale, din pricina că pe vremea aceea în Irlanda nu erau drumuri.

Iată de ce Irlanda a rămas străină de războaiele dintre sălbaticile triburi barbare și legiunile disciplinate ale Romanilor. Regii Irlandei probabil au presimțit noua putere, cu care și-au și măsurat forțele pe vremea incursiunilor în *Britania* și pe continent. Și numai pe aceasta cale a trebuit să ajungă la ei vestea despre Regele cel nou, căruia îi slujiau deja așa de mulți oameni, Rege fără de arme, lipsit de semnele externe ale puterii; a cărui mărime era ascunsă între oamenii simpli și săraci. Dar în 432, când din Imperiul roman nu a mai rămas decât doar numele, sosește în Irlanda, trimis de către Papa *Celestin I. S. Patriciu*, apostolul Irlandei, crainicul Euharistiei. *Patriciu* câștigă Irlanda pentru Regele regilor, pentru *Isus* din Euharistie, și de atunci Irlanda i-a devenit credincioasă pentru totdeauna. Mai mult. Irlanda nu numai că a primit cu recunoștință darul prețios al Euharistiei, dar s'a arătat și înțelegătoare față de acel dar răspândindu-i cultul în alte țări. Sunt cunoscute rezultatele mărețe pe cari le-a avut misiunea s-lui *Patriciu* nu numai în Irlanda, dar și în Europa în veacurile următoare,

iar astăzi în lumea întregă. Irlanda, pământul predestinat misiunilor, a trimis în decursul veacurilor, mai întâi în Europa, apoi îndeosebi în coloniile engleze și în Statele Unite, o oștire mereu reînnoită de monahi și preoți învățați și cucernici misionari, cari la rândul lor au transplatat credința în timpurile barbare, devenite astăzi națiuni înfloritoare. Irlandezilor își datorează catolicismul lor atât de înfloritor Noua Zelandă și Australia; de origine irlandeză este deasemenea o mare parte a clerului American. Irlanda face parte din acele țări cari au dat și dau Bisericii relativ mai mulți misionari. De aceea zice S. Bernard că „din Irlanda ca dintr'un izvor nesecat, gloate de sfinți s'au coborât spre pământuri streine“. Iar genialul Montalambert scrie: „O caracteristică din ce în ce mai distinctivă a monahilor irlandezi cași a întregii lor națiuni, e necesitatea imperioasă de a se răspândi pe tot locul, de a căuta să propage în depărtări știința și credința, și de a pătrunde în regiunile cele mai îndepărtate pentru a descoperi și a combate păgânismul. Aceasta națiune de monahi a devenit o națiune de misionari. Deoarece mulți mergeau în Irlanda pentru a-și câștiga cunoștințele religioase, misionarii irlandezi se avântau înafară de insulele lor. Au acoperit ținuturile și mările din apus. Corăbieri neîntrețuși, au debarcat pe insulele cele mai deșerte și prin emigrațiile succesive au inundat continentul“.

Au trecut mai bine de o mie de ani de când fii insulei S. Patriciu au lucrat așa pentru a înălța bazele credinței și ale civilizației creștine în diferite țări din Europa. Și e tocmai aceasta tema aleasă pentru proximus congres: *opera euharistică misionară, desfășurată de irlandezi*. Este adevărat că Irlanda sărbătorește anul acesta al XV-lea centenar al sosirii S. Patriciu în Irlanda și de sigur conferințele congresului nu vor uita să comemoreze acest mare eveniment, dar tema fundamentală anunțată în mod oficial este următoarea: „*Propovăduirea S. Euharistii prin misionarii Irlandezi*“, temă care a întâmpinat un aplauz universal.

Cu aceasta minunată și într'adevăr invidiabilă amintire a trecutului, Dublinul vrea să afirme din nou închinarea și spunerea sa Stăpânului ascuns sub smerelele aparențe ale pâinii și vinului.

Cât de plăcut deci trebuie să fie pentru noi ca să ne îndreptăm gândul spre Irlanda cea credincioasă, care prin al XXXI Congres Euharistic Internațional pregătește triumful lui Isus din Euharistie. E nevoie de multe rugăciuni, pentru că acest congres să slujască pentru o readuce la Christos pe aceia cari s'au depărtat de El, și cari, câteva veacuri dearândul, împreună cu noi au mărturisit aceeași credință, s'au împărtășit de aceleași sacrameinte, s'au supus aceluiași legi și au ascultat de aceeași autoritate. Astăzi din diferență se naște un nou păgânism, care amenință

acestea popoară. Iată de ce avem nevoie de pilde și rugăciuni.

Dublinul ne reamintește încă-odată ca între Tainele rânduite de Isus Bisericii sale, locul de frunte îl ocupă Euharistia. E Taina cea mai mare, e aceea care asigură susținerea vieții noastre creștinești, e forța nutritivă a Bisericii. Congresele Euharistice au de scop ca credincioșii să înțeleagă bine acest adevăr. E o chestiune vitală și esențială, căci dela cunoștința și întrebuițarea Euharistiei atarnă întreaga viață supranaturală a noastră a catolicilor. Intre atâtea dureri cari întristează lumea, și fac atât de nesigur traiul material, Congresul dela Dublin ne spune solemn că Euharistia este nutremântul cel dintâiu, și că fără de dânsul nu i tãrie, nu-i mântuire, nu-i viață. Popoarele catolice vor proclama din nou acest adevăr, pe pământul lui Patriciu, îngenunchiați împreună în fața altarelor Dumnezeului păcii, al milei și al dragostei. Să le urmăm deci pilda și noi, cari avem atâtea nevoie de cultul Euharistic!

P. T. C.

De praznicul limbilor de foc

Episcopul Radu, — orator

de Dr. Const. Pavel.

Dacă ceea ce deosebește pe om de lumea celor ce nu cuvântă este sunetul articulat: cuvântul, apoi ceea ce ridică pe om peste om este darul și puterea dumnezeescului meșteșug al cuvântului, mai ales când el e pus în slujba luminării și inobilitării sufletului omenesc.

De aceea zice marele apostol al neamurilor: „*De deosebită cinste să se învrednicească mai ales ceice se ostenesc în cuvânt și întru învățătură.*“ (Timoț. I. 5).

Și dacă gura preotului va păzi știința, gura episcopului Radu, om al amvonului, al marilor solemnități culturale și bisericesti, a păzii, a semănat și a aprins mare și multă lumină și dragoste de Dumnezeu în toate zilele vieții sale. Or ca atare, deși repus în puterea vârstei, a trăit o viață lungă, pentru că cu cât dai mai mult din sufletul tău, cu atât trăești mai mult și mai deplin.

Și a dat.

Peste orice prestigiu al înaltei demnități, episcopul Radu, om deprins cu lucruri literare și științifice, mai avea și altul, mai admirat și apreciat: acela al cărții. — Or cartea, ori unde ai fi, îți dă prestața, pe care nu ji-o poate da nici-o altă situație din lumea aceasta.

Crescut în școala italiană a oratoriei moderne, discursurile episcopului Radu începeau lin și maiestos ca o simfonie de Beethoven. Episcopul vorbea apăsător, cadentat, cu mlădieri tărăgănite și cu un accent aproape cântat. Pe măsură însă ce se încălzia în dezvoltarea expunerii, statura lui sculpturală creștea, gestul se lărgia, accentele vibrau, în ochi i se iveau luminile convingerii ce se descărca într'un patos sugduitor.

Teolog, canonist și apologet în accepția cea mai largă a cuvântului.

Cunoștea temeinic și adânc filozofia generală, patrologia, sociologia, trecutul luptelor politice, istoria universală, națională și cea a literaturii românești. Stăpânea un vocabular bogat și o românească plastică, pe care o învrâsta cu avertismentele prorocilor, cu adâncurile biblice, cu vorbe înțelepte din cronicarii moldoveni, cu zicători și proverbe din experiența de veacuri a poporului românesc. Cu o imensă revărsare verbală, prefera perioadele ciceroniene, pe alocurea cu repețiri și sublinieri mișcătoare în care nu mai știai ce să admiri: cuvântul dogoritor ce venia din plin și cu înlesnire, formele ce prind, trezesc și înalță, ori un organ clasic și perfect până la admirație.

Să ascultăm un pasagiu din predică: *Evanghelia și societatea modernă*, ținută la 30 Mai 1886 în catedra Sf. Iosif din București.¹⁾

... *Dacă filozofia, dacă morala, independentă de veșnicul adevăr, ar fi suficiente și ar avea putere de a regula moravurile: veacul nostru, fără îndoială, ar trebui să fie un veac de aur; paza drepturilor, sfințenia familiilor, amicitia neinteresată, inimitatea nevădită, îndestulirea, pacea și armonia frățască a supușilor și a domnitorilor, a săracului și a bogatului, cinstea și religiozitatea ar fi virtuți mai strălucitoare, mai pe sus tuturor acelor ce cresc și în zilele noastre la adăpostul Evangheliei. Și din contra, disordinea morală, neconsiderarea drepturilor ginșilor ca și a indivizilor, maltratările, strivirea, ruina celui mai slab, invidia, răbunarea ilegală, trădările, uciderile, furtul, delapidările, sinuciderea, calomnia, tirania, într'un cuvânt toată seria proceselor scandaloase dela tribunalele civile, ar trebui, sau să dispară, sau abia să se ivească, unde nu mai stăpânește crucea și Evanghelia, ci morala independentă.*

Insăș mărturia Voastră, Preaslimăși Ascultători, experiența voastră, la care m'am provocat, sunt prea convins, îmi adeverește contrarul, după ce l-a mărturisit cu un veac mai înainte, chiar unul din fondatorii, din părinții acestei morale inamice Evangheliei: Jean-Jaques Rousseau: „Toate concurg, scrie dânsul, spre a ne perfecționa înțelegerea, spre a ne da jiecăruia tot ceea ce ne știe forma și cultiva mintea; devenit-am noi pentru aceea mai buni, mai înțelepți? Știm noi oare mai bine care este calea și care va fi terminul scurtei noastre cariere? Ne unim noi mai bine asupra primelor datorințe și asupra adevăratelor bunătăți ale vieții omenești? Ce alta am câștigat noi prin toată deșarta asta înțelepciune, decât vrajbe, ure, incertitudini și îndoieli?”

*Sau voiți o mărturisire din zilele noastre? Ascultați jalnica exclamare a unei reviste universale, care prea adeseori s'a arătat ostilă creștinismului, ascultați ce publică pela 1867 *La Revue des deux mondes*: „Democrația fără credință, fără frâu religios, fără altă conducere decât a moralei independente e un torent năprasnic, e anarhia, e despotismul, reîntoarcerea la barbarie.”*

Nu, nu-i destulă numai știința omenească, numai morala filozofică pentru prosperitatea statelor, nu, ci toate: rațiunea și experiența cer ajutorul și scutul unei religii, fără a cărei influență în sânul națiunilor nu se va vedea decât despotismul tiranu-

¹⁾ Dr. Demetriu Radu: *Predici* vol. I, Oradea-Mare 1923, pag. 27—29.

lui și sclavia supusului. Iar lumea întreagă schimbată, după sentința corifeului împietății, în lăcașul confuziunii și a oroarei.

Nu, nici nu este, nici nu poate fi alta religie, altă doctrină, care să poată coordona cu toată înțelepciunea, forța și autoritatea, drepturile și datorințele sociale și particulare cum le împreună, cum le proteje doctrina Evangheliei.

„Numai Tu, — Te vom saluta cu marele Augustin, — conduci și povățuești pe fiii tăi într'un mod cât se poate de delicat; pe cei tineri cu putere, pe cei bătrâni cu blândețe, după etatea trupului și a sufletului lor. Tu dai bărbatului autoritate asupra femeii, nu pentru ca să-și bată joc de sexul cel mai slab, ci ca să o iubească cu o iubire sinceră. Tu pe copii îi supui părinților printr'o supunere liberă și pe părinți îi provezi cu autoritate plăcută asupra pruncilor. Tu unești pe cetățeni cu cetățeni, pe popoare cu popoare și pe urmă pe toți oamenii laolaltă, prin conștiința scoborârii din aceeași protopărinți. Tu învești pe regi să vegheze asupra popoarelor, iar popoarelor le poruncești să asculte de regi. Tu ne învești cu multă grijă cui datorim respectul, frica, dela tine dojana ori pedeapsa și ne arăți cum nu toate acestea se cuvir la toți, însă tuturor se cuvine iubire și nimănui nedreptate. (De moribus eccl. cath. cap. XXX. N. 63).

Să mai reținem o probă din vasta ideologie sacră a episcopului Radu. În predică: *Despre caritatea evanghelică*, ținută la 20 Iunie 1886, București, atacă ideile și puțința de înfrățire a popoarelor pe temeiul moralei filozofice și independente.

E în nota vremurilor de azi. — Par'că vede tot deșmățul lumii postbelice, cu tot cortegiul de crize, morale, financiare și economice și toată zădărnicia atâtor frământări de refacere. — Și zi cu zi tot mai dinadins ni-se evidențiază că fără ideile evanghelice, fără o morală superioară, transcendentală, pacea universală și înfrățirea dintre țări și neamuri nici cu prețul atâtor suferințe chiar, nu se vor putea înfăptui. — Și cuvintele de altădată ale episcopului Radu rostite de pe catedra Sf. Iosif din București, în toată morala și previziunea lor sunt verificate azi de vâltorile diplomației moderne și de frământările sterile ale tribunei dela Geneva.

... „Mândri filozofi din toate vremile care ați vestit, ori vestiți frățietatea omenească fără adevărul evangheliei, arătați-ne în fața și pe terenul vieții omenești, în lupta sa cu toate mizeriile, dovezi atât de puternice, motive atât de solide, mijloace așa de eficace, spre a uni pe toți oamenii în legăturile frățietății aceleia sub a cărei mască și nume răpit'afi la atâția nefericiți credința și caritatea creștină, aruncându-i în brațele desperării. După ce le-ați promis tot soiul de științe, de egalități și fraternități, le-ați dat, după senșința sfântului Pavel (II. Timot 4. 4), numai basme, tiranie, despotism și amară sclavie.

Ce interes avem să ne amăgim pe noi înșine? Fazele prin cari a trecut Europa mai ales de un secol încoace, ba și jalnica experiență ce și acum se desfășură în lume, cu mult mai eloquent ne vorbește de cum cu aș ști-o arata, că cu cât civilizațiunea se desparte de Evangheliie, cu atât înfrățirea popoarelor, pacea, liniștea și sinceritatea în relațiunile lor sociale, devin și se apropie cu pași repezi de a fi numai utopii platonice ori visuri filozofice,

cum voifi. Și pentruce? Pentrucă, — răspunde Sf. Ioan gură de aur, — lumea dușmană Mântuitorului, nu știe, nu poate clădi o idee așa de mare decât pe iubirea profană, a cărei motiv fiind motivul ce se sgudue prea adeseaori prin o simplă jaluzie, prin o dispută sau vicleană vorbărie, prin o nouă înclinațiune, prin desgust, printr'un titlu ce s'a pătat, pentru o avere ce s'a risipit, — edificiul filantropic e fără fundament, e o casă zidită pe nisip, o fantomă ce dispăre înainte de a se vedea.

Având în vedere numai bunurile vieții pământești, neștiind, nevoind să se știe de altă fericire afară de a trecătorului materialism, fiecare se ține în drept de a se feri de jertfe și suferințe, de a-și petrece; și când un Croesus, un Lucullus, sau chiar un Voltaire s'ar dimite să numească frate pe un plebeu nenorocit, pe un sclav destinat poate de nutremânt peștilor sau de pradă fiarelor din amfiteatru, credeți voi, că apostrofarea ar fi o ușorință, o mângăere pentru aceștia, ori din contră nu ar fi o nouă ironie, un sarcasm, o batjocură și mai amară? ¹⁾

Și unde mai punem într'alte Ruga episcopului Radu, cu care încheie predica rostită la 1910 din prilejul târnosirii bisericii din Rădești:

... — „Și acum, Doamne, Dumnezeu Părinților noștri, zice-vom după împăratul Solomon, să fie ochii tăi deschiși spre casa aceasta ziua și noaptea și să ascuți cererea robului tău, și oricâte vor cere în locul acesta, Tu să auzi în locul locuinții tale din cer, și să faci, și milostiv să fii.

... Iară acumă când umilul tău servitor își ridică glasul către tine toate acestea cerând pentru poporul tău, și laudă și mulțămite aducându-ți pentru toate binefacerile ce i le-ai făcut; și când milă și iertare, iertare și milă cerșește pentru multele sale greșeli, Tu să auzi, Doamne, și milostiv să fii. Mai vârtos însă, o Doamne, al meu Doamne, să auzi și milostiv să fii preste el, preste mine, nevrednicul Tău servitor, atunci când clopotul cel mare dela acest sfânt locaș va da vestea că l-ai chemat pe el la soartea și la locul de odihnă al tatălui său și când din gură în gură va răsună creștinescul cuvânt „Dumnezeu să-l ierte“: atunci, o Doamne Sfințe, Tu să auzi și milostiv să fii!

E o superbă și neasămuită creațiune în literatura noastră bisericească. Inspirația, avântul și toată înălțarea sufletească e susținută de farmecul și mlădierea onctuoasă a formei. Marele Preot în clipele când, fericit, se învrednicește să binecuvinte marea sa operă, ispitește și nuansează limba în toată pulerea și măsura ei de expresivitate, făcând-o să sclipască și să miște inimile, când într'un joc sonor și arhaic al cuvintelor, când într'un ritm maestos și odihnitor.

În convorbirea de toate zilele, în povestirea vreunei întâmplări, nu era causeur, de vreme ce nu despica un fir în patru și se feria de vorba multă și ușoară. Era mai de grabă șarmant. Fire senină și armoniaasă, — pe care o stăpâna chiar și când se mira și se încudăfia de micimea și caraghioslăcurile oamenilor, — cuceria prin siguranța vorbeii potrivite, prin măsura și frumusețea dicțiunii, pe care totdeauna o sfârșia cu un bon-mot sau cu vre'o anecdotă de actualitate.

Și e păcat că din diseursurile acestui mare ta-

lent pân'azi abia a apărut un volum¹⁾. Cea mai mare parte e încă inedită. Cele câteva apărute în diferite organe de publicitate, cum sunt; Cuvântarea dela consacrarea întru episcop, și cea de înscunare, paslora-le jubiliare ale Unirii, neîntrecutul discurs bisericesc cu prilejul târnosirii bisericii din Rădești, cele două cuvântări dela alegerea și instalarea I. P. S. S. mitropolitului Vasile al Blajului, precum și numeroasele cuvântări bisericești și ocazionale dela diferitele festivali culturale, de unde episcopul Radu nu putea fi absent, toastul dela Astra jubilară, Blaj (1911), apoi dela cea dela Oradea (1920), toate aceste discursuri sunt pagini întrate în patrimoniul de gândire și simțire a neamului românesc, atât ca conținut de mare valoare morală și națională, cât și ca formă literară și creațiuni retorice.

Tot ceea ce ni-a dat în genul acesta urmează să fie adunat și scos la lumină spre stirea tuturor. În oratoria sacră, chiar față de trecut, astăzi suntem mai săraci. În zilele acestea de grea cumpănă și mizerie morală, de acut materialism, hăcuit de toate încercările, când făptura acestui neam pare că s'a schimbat, când o bună parte a lumii românești lipsită de orice spiritualitate a idealurilor, zace strivită și împotmoliță, cu sufletele frânte, cu iluziile devastate sub ruinele conjuncturilor materiale, de care a fost absorbită, iar altă înghesuște pe trampolina arivismului, ni se impune să strângem toate pietrele de valoare din care să ridicăm și să consolidăm o țară a muncii cinstite și stăruitoare, o Românie a inimilor și caracterelor tari și nesmintite în răxna și nădejdea de a învinge greutatea vieții și ale zilelor prin care trecem.

A trăi fără aceste vârtoși, fără îndatoriri patriotice, este a trăi fără demnitate.

Și oricât ne-am ține de pulpana Occidentului și ne-am inspira din scrisul hipermodern al acestuia, e fapt incontestabil că nu odată sub formă de literatură, din apusul luminii, am adus în mândra Țară Românească, nu arta cea adevărată, care curăță și înalță, ci mai de grabă histeria și scântecele patologice, mirosul și fumul tavernelelor.

În aceeaș vreme însă, să nu uităm că dacă Franța — să zicem — a avut un Voltaire, Zola, Baudelaire, Anatole France s. c. l., tot atunci ea a dat lumii prin viața și activitatea marilor apologeți și orașori bisericești: Bossuet, Fenelon, Lacordaire, Bougaud, Duponloup, Didon, s. c. l. tot atâtea și chiar mai multe și mai puternice contragreutăți moralizatoare.

Noi ce avem în genul acesta și cu ce ținem să stavilim spiritul și filozofia subversivă și amară a decadenței? Aproape nimic.

De aceea scrisul și cuvântul episcopului Radu, care cu „*inima a crezut spre dreptate, iar cu gura a mărturisit spre mântuire*“, (Rom. X. 10) sunt și trebuie să fie perle scumpe în visteria noastră duhovnicească, în literatura de primenire morală și creștinească a vieții noastre românești,

Or spiritualitatea creștină cu tot aparatul ei de gândire și justificare logică, azi mai mult ca oricând primește din ce în ce o tot mai accentuată valoare de actualitate și se suprapune biruitoare tuturor ideologiilor filozofiei moderne.

În desorientarea relativismului, evoluționismului și e monismului, lumea lacomă și dornică de certitudini logice, se apropie de dualismul filozofiei cre-

¹⁾ Viața și operele Episcopului Dr. Demetriu Radu, vol. I Predici, Oradea Mare 1923 ed. - Dr. Iacob Radu.

¹⁾ Predici: pag. 34—35.

șline, adecă de linia eternă și inexorabilă dintre spirit și materie, ca de călăuza cea mai sigură a vieții pe care ne-o dă filozofia doctorului angelic¹⁾.

Aceasta tresărire a vieții spirituale a fost în toată vremea și este azi opera limbilor de foc, opera sufletelor mari luminate și avântate, stăpâne pe toate gamele simțirii și pe toate fazele gândirii omenești...

Cu strălucirea autorității pe care ți-o dă această armură, ce ușor se pot evidenția punctele comune și legătura eternă și indestructibilă dintre adevărul rațiunii și acela al credinței!

De aceea cultura vastă, avântul, căldura și convingerea sacră a episcopului Radu, prinse în măestre forme literare, au ispitit și vor ispiți multă vreme tinera generație a amvonului românesc, cu talent și pregătire pentru a-l împodobi.

Și acum prezentând, dintr-o parte numai, figura episcopului Radu, am finit să adaug puține dela mine ca atât mai fidel să vorbească monumentul ideilor și creațiilor sale, în care — ore rotundo — și-a zidit și închis o viață de om.

Cu oameni cei mari și aleși suntem ca și cu vârfurile cele înalte ale munților. Când ești prea aproape de aceste piscuri, nu ți se par ceeace sunt și nu te poți orienta asupra mărimii lor.

Iți trebuiesc depărtări ca să le vezi în foarte proporțiile și în toată mărimea și frumusețea.

Și dacă timpul verifică oamenii, am credința că pe zi ce ne depărtăm de vremea, în care episcopul Radu a trăit și muncit, omul va crește în aprecierea justă a istoriei noastre bisericești și în acelei naționale române dela începuturile veacului XX.

Să luminăm norodul

Trăim zile hotărâtoare, în cari se împarte omenirea și se împart ideile. În zare se văd cele două tabere, cari stau față 'n față. În cea dintâi vedem vulgul, îmbătat de ideile demagogice ale ateilor și condus de vrășmașii culturii și ai așezărilor sociale de azi. Vedem o mulțime înșelată, care e bună, pânăce servește la ridicarea în scaune a câtorva aventurieri stricați; iar pe urmă e trimisă la vatră sau e împrăștiată cu mitraliere. Tabăra aceasta are ca semn steagul roșu cu inscripția: *Să distrugem biserica*. Mijloacele ei de luptă sunt: calomnie, minciună, teroare, foc, sabie, jaf, exil și toate samavolnicile. Răsplata ce o pune în vedere aderenților e: raiul pământesc. Ii lasă să-și sature trupurile cu jaf, sânge și desfrâu, pe urmă vine moartea, îi ia și-i asvârle în vecinicia amară.

În cealaltă tabără sunt grupați prețuitorii valorilor spirituale, pionerii culturii și ai civilizației, uniți sub simbolul culturii adevărate și al progresului sănătos: *crucea*. În tabăra primă lozinca e: *împotriva lui Dumnezeu*; aci: *cu Dumnezeu*. Acolo: steagul roșu, cu răscoale, jaf, omoruri, asasinări în mase, sânge și moarte aici: *crucea*, cu lăpădarea de sine, cu ochii la cer, cu gândul la vecinicie, cu virtuți, cu viață plină de jertfe. Răsplata ce o promite aderenților e:

¹⁾ I. Maritain, Elements de philosophie, Paris 1919. Art et scholastique, Paris 1920. Reflexions sur l'intelligence, Paris 1924. Trois reformateurs, Paris 1926.

puțină suferință pe pământ și vecinică bucurie în lumea fără de sfârșit.

La care din aceste două tabere se va alătura norodul nostru, depinde foarte mult dela aceia cari sunt puși de Dumnezeu să judece conștiințele, cari țin cheile sufletelor în mâinile lor. „Noi suntem niște *lampe* ridicate, ca să luminăm casa Domnului; însă din momentul, când suflarea molipsită a șarpelui ne-a stins, noi răspândim din depărtare mare, un fum negru care întunecă toate, care molipsește, toate și care devine un miros de moarte aceloră, cari pier; noi suntem *columnnele* sanctuarului, cari însă răsturnate și împrăștiate prin piețele publice, devin niște pietrii, în cari se împiedică trecătorii; noi suntem *sarea* pământului, destinată a conserva sufletele de corupție, care însă stricată odată, ea însăși conrupe, ceeace ar fi trebuit, să conserve” — (Massillon).

Aceste cuvinte teribile, cari mă fac să mă cutremur de răspunderea mare ce o avem, în cazul de față, se referă la toți intelectualii catolici din țara aceasta, cari printr-o viață adevărată catolică, trebuie, să servească de modele sfinte poporului nostru, care pândește toate faptele și apucăturile noastre. Pe lângă exemplul bun al vieții noastre, fără de care orice încercare bună ar rămânea fără roade, trebuie să pornim de curând la luminarea norodului. Să-l facem să cunoască cu ce mijloace vreau oamenii fărădelegii, grupați în jurul infernului, să realizeze raiul pământesc. Deaceia lăsăm, să urmeze o scurtă dare de seamă a ziarului „Curentul”, despre praznicul de Paști al fraților noștri de peste Nistru.

„În seara învierii, populația satului Dubașari din Ucraina în frunte cu un preot, în mod discret au încercat să sărbătorească Sft. Inviere, la casa unui locuitor din marginea satului. Pela orele 11, înainte de a se vesti „Hristos a înviat” autoritățile bolșevice prințând de veste despre aceasta „*crimă*” a poporului, au intervenit și zădărnicit serviciul divin, iar preotul a fost arestat și trimis pe jos la Tiraspol, unde urmează a fi judecat pentru „*crima* săvârșită contra principiilor comuniste” prin faptul că și-a permis să adune poporul, și să sărbătorească Invierea. Care va fi pedeapsa acestui preot nu se știe. Se poate însă prevedea, că va fi împușcat, sau exilat în Siberia.

Alți zi bieții țărani, auzind sunetul clopotelor la bisericile dela noi, în ziua întâi de Paști, pe la orele 12 s'au adunat într-o luncă de pe malul Nistrului și au început să cânte „Hristos a înviat”. Din partea noastră s'a putut vedea, că erau adunați cam 800—1000 locuitori, bărbați, femei și copii. După jumătate de oră au venit în luncă circa 20 grăniceri bolșevici și au cerut socoteală țărănilor. Nu se știe, cum au justificat țărăniilor prezența lor în acea luncă și cântarea cu atâta ardoare „Hristos a înviat”. Dat fiind numărul mare de țărani, grănicerii s'au retras, iar credincioșii au continuat să cânte și să se roage lui Dumnezeu.

Cam pe la orele 3 d. a. lunca a fost înconjurată de un puternic detașament de soldați călări, compus din cam 300 călărași și fără a mai face somațiuni s'au năpustit în galop căilor, asupra mulțimii. Bărbați, femei și în special copii erau striviți de picioarele cailor și vaetele de durere se auzeau până la noi.

După aceasta panică, călăii roșii au deschis focuri de mitralieră asupra aceloră ce făcuseră „*crima*” de a se ruga lui Dumnezeu și în mai puțin de 20 minute, lunca era preșterată cu sute de cadavre omenești. Din cei aproape una mie suflete, care se adunaseră în luncă, se crede, că majoritatea au fost omorâți, parte din ei grav răniți și cam 10 la sută arestați și îndreptați spre Tiraspol. Soldații bolșevici începând de seară și până aproape de ziua, au adunat cadavrele celor căzuți și le-au ascuns, astfel, că a doua zi dimineața nu s'au mai văzut în luncă. Se crede, că a îngropat cadavrele în marginea satului, unde s'a observat toată noaptea, că se lucra la lumina reflectoarelor și falinarelor.“

Până mai e vreme, să trecem la luminarea în mod sistematic a maselor, puse sub conducerea noastră. Să predicăm credința vie, activă, capabilă și de jertfe pentru Hristos. Să sămănăm rând pe rând după

un plan bine fixat, toate adevărurile credinței noastre, dar mai ales cele în raport cu valoarea sufletului, cu prețul vecinicii și cu deșertăciunea vieții pământești.

Trebue să știe norodul, că decât casă, pământ, vite și bani, sunt valori și mai mari: *vecinicia* fericită și *sufletul*, care nu piere niciodată. Trebuie să-l învățăm, că nu este mai de temut vrășmaș pentru el, decât acela, care-i atacă credința, sufletul și vecinicia fericită; ca la caz de nevoie, să știe lua atitudine eroică față de slugile întunerecului.

Trebue să învățăm norodul că mișcarea aceasta în jurul steagului roșu e păcătoasă, pentru că se îndreaptă în contra lui Dumnezeu, pentru că prigonește trupul mistic alui Hristos, biserica, pentru că nu ia în seamă decât trupul, care va pulzezi și nu vrea, să cunoască sufletul, care va trăi în veci. Trebuie, să știe poporul nostru, că toată lumea să fie a noastră, și nimic nu se folosește, dacă ne pierdem sufletul.

Norodul nostru trebuie pregătit înainte, trebuie inițiat în felul cum înțeleg vrășmașii lui Dumnezeu, să ferească popoarele: promițându-le bunuri trupești, dar omorându-le sufletul, căci în Rusia au desființat *biserica*, au nimicit *familia*, și au umplut țara de păcate și fărădelegi.

Misiunea aceasta sfântă și patriotică nu se poate îndeplini, decât prin pregătire sistematică. Formarea colectivă prin predici, iar formarea individuală a celor înstreinași deja, prin luminile pastorației individuale.

Ce puternice motive sunt acestea pentru noi, ca să ne silim a renoi în noi acest spirit al chemării noastre; a trezi în noi grația preoției și a nu lăsa să se micșoreze în noi acest zel dinlăi care ne-a făcut fericiți în serviciului sfânt al altarului.

Videant consules, nequid detrimenti respublica accipiat!
Păr. Ioan Chișiu.

Zeciuiala.

— „Nu v'a plăcut?... Dreptate deplină aveți...
Nici mie nu mi-a plăcut!“ ... —

Pastorală despre zeciuială a Înalt Prea Sfinției Sale a produs o adevărată senzație trecând departe peste hotarele diecezei noastre. Într'adevăr o lucrare așa bine motivată — așa actuală și atât de convingătoare, — puține am celii.

În criza care bătute în lumea de azi, mi-a fost greu să stau în fața poporului cu o astfel de pretenziune că a 10-ea din toate venitele sale, ca parte cuvenită lui Dumnezeu: „Sfântă Domnului“ din toate câte le câștiga, fie bani, fie bucate sau orice altfel de venit, să le deie bisericii.

Dar: porunca-i poruncă, ori îți convine ori ba, trebuie executată!... Am executat-o și cred, că cu ajutorul lui Dumnezeu are să producă cele mai frumoase rezultate, pentru că prin aceasta se pune baza cea mai solidă a întăririi, prosperității și a viitorului bisericii lui Hristos!...

După cetirea și explicarea pastoralei, — interesantă a fost impresia produsă în inima ascultătorilor. — Dela început până în capăt deși le-am vorbit pe lung, m'au ascultat cu cel mai viu interes, însă s'a văzut pe fața tuturor o adâncă îngrijorare și seriozitate... Atunci le-am pus eu întrebarea aceasta: „V-a plăcut aceasta Pastorală a În. Pr. Sfinției Sale Domnului Episcop diecezan?...“ O făcere mortală a fost

răspunsul... Atunci am zis eu mai departe: „Așa-i că nu v-a plăcut? Dreptate deplină aveți... și eu sunt de acord cu D-Voastră: nici mie nu mi-a plăcut!“ ...

Să fi văzut, cum deodată s'au schimbat fețele lor îngrijorate... Se arătau mai veseli și cu ochi schințitori priveau spre mine, care sunt de acord cu ei în a-i scăpa de o povară atât de grea ca zeciuiala!...

Așa, după ce mi-a reușit să le atrag și mai tare atenția asupra chestiei, — le-am zis mai departe: „Da, — iubiiților, — nu ne-a plăcut, pentru că cu toții moștenim blăstămata natură slabă... înclinată spre rele a protoporinților noștri!... În urma acesteia: nu ne place a face bine, ci a face rău... nu a asculta... ci a fi neascultători... nu ne place a da, ci mai bucuros a primi!... Însă: să nu uităm, că nu aceea trebuie să facem ce ne place, ci aceea, ce-i bun și folositoriu și ducător spre ținuta cea mare... spre scopul final al vieții noastre!... Noi avem un suflet nemuritor și omul cu spiritul său trebuie să domnească, să stăpânească poftele părții materiale și trecătoare și, prin urmare, ori ne place ori ba, trebuie să facem și dorim ce ne dictează sufletul prin facultățile sale: prin mintea sănătoasă și voința curată!...“

Le-am explicat mai departe, că în Pr. Sfinția Sa nu a supt din degete preafrumoasa învățătură, ci, bazat pe cărțile sfinte atot cele mai bătrâne a Vechiului orecum și cele ale noului Testament, ne-a atras atențiunea asupra acestei datorințe și ne-a îndemnat să dăm a 10-ea parte bisericii din toate venitele noastre!... Trei sunt scopurile cari s-au avut în vedere: a) ajutorarea bisericii, b) înființarea de fonduri și c) ajutorarea săracilor, — Toate aceste trei au marea menire: învingerea binelui asupra răului, — a dreptății asupra nedreptății și a transformării lumii în spiritul dragostei lui Isus Hristos... și așa a lășării pretulindinea a împărăției lui Dumnezeu! Eată, — iubite creștine, — spre ce scop măref și minnat dai tu și jertfești atunci când dai zeciuiala sfânta Domnului!... Să nu uiți, că ție îți dai, pentru că tot ce ai aici este al tău numai de azi pe mâine... cât Dumnezeu vrea să trăiești și te rabdă aici pe pământ!... Însă: ce dai bisericii, pururea este al tău... te petrece dincolo de mormânt!... Faptele bune ale tale le duci cu tine... și-ți vor fi cel mai puternic sprijin în fața lui Dumnezeu!...

Însă, ce se ține de executare: să nu ne pierdem răbdarea, dacă nu-și vor fac toți și deplin aceasta datorie, ci să înzistăm și pe mai departe pre lângă pilda ce o dăm noi Părinții lor sufletești ca prin predici, asămănări și convorbiri private să-i facem pe toți să înțeleagă că Dumnezeu e stăpânul nostru și așa arc dreptul să-și rețină a zecea parte din tot ce câștigăm din mila Lui și d-l nostru Isus Cristos ne îndeamnă zicând: „dați cele ce sunt a lui Dzeu lui Dumnezeu“ și că atotputernicul Dumnezeu ne-a promis binecuvântarea sa dacă îi vom da a zecea parte din tot ce câștigăm, și cu ce măsură vom măsura cu cea ne va măsura și el.

Chestia aceasta mare și importantă tot mereu fiindu-o la suprafață, să nu scăpăm nici o ocaziune binevenită a-o împropăta în mintea credincioșilor și premergând noi clerul și inteligența noastră cu pildă bună, — să nu încetăm a-i îndemna la fapte bune și așa mai iule sau mai târziu... nu vor întârzi a se arăta roadele binefăcătoare, spre cari jintește puternica Pastorală a Înalt Pr. Sfinției Sale!...

Dr. Paul Luran.

De pe câmpul misiunilor sacre

Credincioșii din Cehal, Protopopiatul Tașnad, dela 12 până la 16 a lunii Martie, au avut fericirea sufletească a Misiunilor sacre. Cu o sânguință din ce în ce mai mare au ascultat cuvântările Preotului Misionar al Diecezei, iar folosul spiritual se constată din aceea, că s'au mărturisit și s'au cuminecat în număr destul de îmbucurător. Au fost 924 de cuminecări. Impresionant a fost să vezi, că chiar după amiază zilei de închiere a Misiunilor, credincioșii urmau a veni la biserică, alât se îndrăgostiră de sfântul lăcaș prin exercițiile de pietate din timpul Misiunilor.

Aceeaș fericire spirituală au avut-o credincioșii din *Sici*, Protopopiatul Șimleului, dela 24 până la 28 din aceeaș lună. Au luat parte la predicile Misionarului cu vădită înflăcărare sufletească nu numai credincioșii din localitate, ci și cei din satele apropiate, ca *Bădăcin* și *Periceiv*, din care pricină în ziua de 27, Duminică, a trebuit să se țină predica afară de biserică, nefiind ea destul de încăpătoare. S'au cuminecat 430 de persoane.

S'au ținut deasemenea sfintele Misiuni și în satul *Petrani*, Protopopiatul Beiușului, dela 22 până la 26 Aprilie. Deși credincioșii din aceste părți sunt cam nepăsători în ale sufletului, totuș prin râvna parohului local, au luat parte la predici un număr destul de mare, așa încât sa'u văzut la biserică fețe, cari de ani de zile nu mai puseseră piciorul în ea, apropiindu-se de sfintele taine 644 de inși împăcați sufletește cu Dzeu și cu deaproapele. După închierea Misiunilor s'a înființat și în mijlocul lor asociația „Agru“.

Dela 20 până la 24 Maiu s'au ținut Misiuni sacre în satul Ciulești, Protopopiatul Marghita. — Cu toate că eră totul muncii și la o mică distanță dela sfintele sărbători ale Paștilor, când tot creștinul caută să-și îngrijească și sufletul, totuș credincioșii au luat parte cu însuflețire la aceste sfinte deprinderi mântuitoare, și s'au apropiat de sfintele taine peste 450 de persoane. Au venit mulți și din satele din apropiere, ca *Sărsig*, *Spinuș* și din filialele parohiei, așa încât, mai ales ziua de încheiere, deși zi de lucru, a fost o adevărată zi de sărbătoare.

După sfintele Misiuni, din indemnul Părintelui Misionar, mulți dintre credincioșii Ciuleșteni s'au înscris în Agru, iar multe femei s'au înscris în Reuniunea Mariană. Astfel și în acest sat a luat început Agru și Societatea Mariană.

Dacă ni s'ar da să vedem și cele ce se petrec în sufletul omului cu prilejul sfintelor Misiuni, cât am fi mai sânguincioși în a le răspândi tot mai mult la sate și mai ales la orașe.

Dacă cârmuitorii acestei lumi, îngrijorați de ziua de mâine, ar căuta să se convingă de puterea miraculoasă a Misiunilor sacre în masa poporului și în pătura cultă, în loc să nască arme ucigătoare, ar înlesni acest singur mijloc de împăciuire socială.

Durere însă, căci oamenii iubesc mai mult înținericul decât lumina.

Misionar.

De-ale Agrului la Ip.

În parochia Ip din Județul Sălaj din inițiativa harnicului preot local Ilie Vetișan și cu concursul binevoitor al Onor. Corp. didactic din loc, s'a ținut în ziua de 22 Mai a. c. adunarea extraordinară a Agrului în cadrele unei serbări cu un bogat și binereușit program.

Înainte de masă,

De dimineață mărturisiri, mânecatul, apoi Sf. Liturghie cu împărtășiri și predicile cari au fost susținute de Mult Onor. D-nii preoți: Grigore Balota din parochia Șumal, vorbind despre „Adevărata fericire în învățătura Domnului nostru Isus Hristos în Sf. Evanghelie“, și Teofil Băliban, care a vorbit cu multă însuflețire despre „Lupta sfântă împotriva dușmanilor Evangheliei Domnului nostru Isus Hristos“.

Credincioșii au luat parte în număr mare la săvârșirea sf. Cult și-au avut momente prielnice de multă elevare sufletească.

După masă.

Adunarea și serbarea s'au ținut în localul școlii primare de stat din loc executându-se:

1. „Cântecul recepției solemne“ (cor) dirijat de d-l A. Ujhelyi inv.

2. Cuvânt de deschidere și conferința cu subiectul: „Întâiu un fir verde apoi un spic“ ținut de D-l V. Tomșa, director inv. și președintele Agrului local. Conferința a fost bine încheată în domeniul filosofic religios, bazată pe citate din sf. Scriptură și documentată temeinic, concludând comparativ asupra Agrului, care mai întâiu ca un fir verde și apoi ca un spic, adică rezultatul sau folosul ce-l va aduce această sfântă asociație mai târziu. — Conferențiarul a fost viu aplaudat.

3. „Maria“ poezie declamată de Pordea Leontina absolventă a școlii primare.

4. „Creștin sunt“ cor dirijat de d-l A. Ujhelyi inv.

5. „Bun venit“ cuvânt ținut de d-l Gheorghe Perneșiu inv. În stil laconic, dar simțit, a urtat tuturor bun venit, făcând bună și frumoasă impresie.

6. „Țiganul și albina“ poezie recitată de Pordea T. elev cl VI.

7. „Încreștinarea Românilor, schisma bisericii orientale și unirea Românilor cu biserica Romei“ de Ilie Vetișan, preot local, și „Protestul Agrului“:

a) Contra înlocuirii salutului creștinesc de „Lăudat să fie Isus“ cu bună dimineața, bună ziua etc;

b) salarizarea de baljocură a preoților români uniți și

c) denunțarea concordatului cu sf. Scaun.

S'a expedit un exemplar cu protestul Excelenței Sale Domnului Arhiepiscop diecezan și altul președintelui Agrului diecezan.

Conferențiarul s'a achitat cu destoinicie, ținând încordată atenția tuturor în tot timpul vorbirii, fiind viu aplaudat la sfârșit.

8. „Iubirea“ cor dirijat de dl A. Ujhelyi inv.

9. „Mărița“ dialog idilic cântat.

10. „Din învățătura Mântuitorului“ poezie recitată de P. Ileana.

11. „Moșul“ solo cântat de A. Medeșanu.

12. „Bade-al meu“ cor dirijat de dl Gh. Perneșiu inv.

13. Conferințele oaspeților. Au vorbit următorii:

I. Mult Onor. Dn preot Alex. Safirescu din parochia Plopiș despre „Agru ca forță de apărare a cre-

dinței și din partea mirenilor". A fost ascultat cu viu interes mai ales în argumentările ce le aducea despre mulți martiri și sfinți cari au fost laici, dar s'au sfârșit sfinți prin faptul că și-au apărat credința în Dumnezeu adevărat cu prețul vieții lor. Mulți au săvârșit și minuni și prin acestea au întărit și mai mult credința în urmași și din cei în ce în timpul celor mai aprige persecuții numărul lor a fost tot mai mare.

Incheie cu îndemnul pentru toți ca să se înscrie în această sf. asociație, în această armată a Agrului și să fie ostași sinceri și tari în credință și în triumful idealului sfânt și urează prosperitate asociației și conducătorilor în mulți ani.

II. A vorbit apoi Onor. Dn Dem. Merghesiu, notar în comuna Marca despre „Relele zilelor noastre”.

Evidențiază educația materialistă care stinge buna ordine și rânduială și preconizează remediul de a se înlătura aceasta prin practică și devoțiune spre cel Atot puternic Dumnezeu care numai singur poate să ne dea binele și fericirea ce o dorim atât aici în viața aceasta trecătoare, cât și în eternitate.

III. A mai vorbit Onor. D-n I. Galgău inv. în comuna Halmășd despre „Educația religioasă a copilului”. Bazat pe constatări și experiențe pedagogice ale diferiților pedagogi vestii insistă asupra faptului că o educație rea și greșită infiltrată în sufletul copilului are repercursiuni dezastruoase asupra vieții lui și zdruncină echilibrul și ordinea socială când generații întregi se cresc așa. Sufletul copilului la vârsta lui fragedă, când nu știe judecă, e foarte accesibil și primește tot și ce este rău. Face apel către părinți să fie cu multă băgare de seamă asupra creșterii copiilor și mai presus de toate să-i crească în spirit religios, căci numai așa se va putea ajunge la asanarea vieții morale și la binele de obște.

14. „Călușerul” (dans național), condus de d-l V. Tomșa dir. inv.

15. „Mila” cor dirijat de d-l A. Ujhelyi inv.

16. Cuvânt de închidere ținut de d-l preot local I. Vetișan. A mulțumit mai întâi fraților preoți pentru frățeasca dragoste și bunăvoință că au răspuns la chemarea sa și au alergat să-i dea sprijinul și concursul lor, spre buna reușită în realizarea idealului ce ne preocupă în comun.

A mulțumit Onor. Corp didactic pentru munca desfășurată, îmbogățind programul cu vorbiri, cântări, declamări și dansuri naționale alese și corespunzătoare acestei serbări. A mulțumit tuturor intelectualilor și credincioșilor din loc și din împrejurimi, cari au binevoit a participa și elevilor școlii primare cu cari s'a executat parte din program contribuind cu toți la buna reușită a serbării și incheie îndemnându-i pe toți ca și în viitor să lucreze tot cu aceeași râvnă și sfârșește cu salutul: „Laudat să fie Isus” urmând apoi ultimul punct:

17. „Noi vrem pe Domnul”, cor dirijat de d-l A. Ujhelyi inv.

Asfel prin prezența mult Onor. D-ni preoți, cari fără preget au alergat, au sprijinit și cu prețiosul lor concurs au înălțat fastul ceremoniilor Cultului sfânt și al serbării, prin contribuția binevoitoare a domnilor învățători locali, cari au avut însemnată parte în îndeplinirea programului, prin participarea unui însemnat număr de intelectuali din loc și de prin împrejurimi, serbarea a avut o influență covârșitoare asupra credincioșilor, redeşleptând în sufletele lor vii holărări

pentru apărarea patrimoniului sfânt al credinței stră-moșești.

Deplina frățielate și armonie ce s'a observat între D-nii preoți, învățători și notari, a căror colaborare fără nici o urmă de umbră de egoism pătimăș au înălțat foarte mult încrederea și prestigiul intelectualilor sătești în fața poporului; încât un credincios mi-a spus următoarele cuvinte: „Iată ce mult bine și folos pot să facă domniile noștrii dela sale preoți și învățători dacă se au bine și lucră împreună și de ar fi pe de-a rândul așa cum am văzut astăzi aici, mult rău s'ar duce din lume și mult bine ar fi”. Am reținut această reflecție a omului, căci vrând nevrând parcă mult timp mi-a răsunit în minte și am cugetat asupra ei și țin s'o arăt și aci, ca o desprindere a celor ce gândeste și judecă poporul despre intelectualii satelor!

S'a servit apoi o cină comună la stimatea D-nă Văd. Cozari, care a ținut și acum, ca și de alte dăți, să-și manifeste sentimentele sale de bună româncă și creștină prin o primire respectoasă și afabilă față de noi, căreia îi exprimăm și pe această cale mulțumirile noastre. Aci au fost invitați toți intelectualii participanți și a tostat Onor. Dn preot Vasile Enghiș din Halmășd, evocând figurile mari istorice ale neamului, cari în urmărirea aceleiași ideal și tradiție au luptat pt. înfăptuirea unității noastre naționale, iar acum nouă ne incumbă datoria sfântă ca să luptăm pentru înfăptuirea unității sufletești a neamului.

A mai tostat Onor. Dn preot Alex. Safirescu, arătând că trebuie să prețuim jertfele mari și sacrificiul de sânge adus pe altarul patriei și să fim adevărați și destoinici urmași în credință și sentimentele naționale ai acelor preoți cu crucea 'n frunte cântați de Andrei Mureșanu în imnul național „Deșteaptă-te Române”.

A fost o frumoasă și splendidă serbare cu cele mai înălțătoare momente de edificare sufletească și națională pentru toți ceice au participat la ea.

Un participant.

CRONICI

— Examine de diplomă la școala normală.

Luni în 6 c. s'au început la școala normală unită examenele pentru diplomă. S'au prezentat 38 elevi din cari la scris au rămas 3, la oral 2. Președinte al examenelor atât din partea bisericii cât și a Statului a fost delegat d-l prof. Dr. Constantin Pavel dela Beiuș. Examinele se vor termina pe Joi când se va ști rezultatul final.

— Ziua eroilor s'a serbat la noi și anul acesta cu toată solemnitatea. Procesiunea solemnă la care a participat armata și mulți credincioși, a condus-o Exc. Sa Dr. Alex. Nicolescu, episcopul Lugojului, oaspele Exc. Sale episcopului nostru diecezan. Trupele au fost sub comanda d-lui general de brigată C. Aricescu. La mormintele eroilor din Olosig au vorbit în numele bisericii Exc. Sa episcopul Nicolescu; în numele armatei dl. colonel Petrescu comandantul rgt. 85; în numele municipiului Dr. Enea Popovici, membru în comisia interimară; în numele ofițerilor de rezervă d-l Gane. — Dăm aici, pentru frumusețea lui poetică, discursul improvizat al Excelenței Sale episcopul Lugojului:

Domnule general, oișeri, soldați, frați și fii,

Ce frumos zimbește ceriul senin boltit deasupra capetelor noastre: reflex al bunătații lui Dumnezeu. Imi face impresia unui imens clopot de limpede cleștar cu soarele drept limbă ce bate clipe de lumină.

Și ce sublimă este armonia acestor clipe de lumină imperceptibilă pentru urechia trupu'ui, dar perceptibilă sufletului ce pătrunde tainele naturii! Cum se împletește ea de dulce, armonia această dintru înălțimi, cu armonia ce se desprinde din concertul minunat al clopotelor bisericilor noastre ce vibrează azi cu glas maiestuos de sărbătoare. Nu e o dovadă această că ceriul se bucură azi împreună cu pământul, că puterile cele nevăzute de sus se înfrățesc în hora praznicului cu fii lui Dumnezeu de pe pământ?

Așa este și așa trebuie să fie. Astăzi doară prăznuim înălțarea la ceriu a Domnului Nostru Iisus Hristos, care prin moarte a intrat la viață, prin suferință a ajuns la biruință, prin patimi s'a încununat cu laurii victoriei în împărăția Tatălui șezând de-a dreapta măririi sale ca să posede împărăția ce din veci i s'a gătit. Și tot pentru ziua de astăzi este rânduită și pomenirea eroilor neamului cari întru asemănarea lui Hristos au intrat și ei prin suferință la biruință, prin moarte la victorie, prin sânge la învingere. Doară scris este, că mai mare dragoste nimeni nu are decât cel ce și pune sufletul său pentru frați iar acești eroi, frați ai noștri, sufletul s'au pus, viața s'au dat pentru frații lor, pentru familia mare a neamului. Așa că nu mai incapa indoială, că Dumnezeu, dragostea însăși, drept răsplată a supremei dovezi de dragoste ce ei au dat, i-a strâns și pe ei la sinul său de părinte cu toată efusiunea dragostei, dându-le răsplata vecnică. Cu drept cuvânt deci bucură-se azi ceriul și pământul și-i transmit împrumutat ecoul praznicului, pentru că azi e consacrarea unui dublu triumf: al Domnului Hristos întâiu învingător al morții și al marelui mulțimi a eroilor neamului învingători și ei; încununăți cu laurii învingerii.

Rotindu-mi ochii în jur văd cu emoție fluturând mândrul tricolor deasupra mormintelor eroilor noștri, ocrotindu-i parecă sub faldurile-i mândre. Cât nu înalță acest falnic tricolor sărbătoarea de astăzi și ce bine exprimă el ce-au făptuit acești eroi și starea lor de acum.

Aurul din mijloc exprimă atât de fidel avântul curat și sfânt, în foc lămurit, al sufletelor acestora viteze; iar fășia roșie vedește sângele generos curat și virgin pe care l-au dăruit cu drag până la ultima picătură, drept urmare a avântului generos și vajnic pentru neam și lege. Iar rodul acestora? Rodul acestora ni-l arată plastic fășia albastră a tricolorului, imaginea a ceriului albastru, icoană acesta la rândul său a seninului dumnezeesc. A fericii și zimbetului nealterat dumnezeesc, de care se bucură și împărtășesc, nu mă îndoiesc, și eroii aceștia vajnici ai neamului. Veți pricepe deci, acum, cât de binevenită le este morțiarul fluturarea tricolorului deasupra groapei lor și cum ne emoționează și pe noi atât de adânc!

Dar praznicul înălțării Domnului ne aduce aminte nu numai de înălțarea și gloria eroilor neamului a ătorea și pe urmele Domnului Nostru Iisus Hristos, ci ne aduce aminte în locul al doilea și de datoria ce o avem noi cei rămași în viață de a le înalța un altar de recunoștință în panteonul sufletelor noastre, unde nimic să nu le poată păta amintirea, unde să nu-i poată atinge suflarea răutății omenești. Ne aduce aminte de datoria de a-i socoti pe acești eroi de stele de mărimea întâiu sus pe bolta ceriului sufletelor noastre, cari să ne lumineze în bezna nopții descurajării și isptelor. Cel ce s'au jertfit viața pentru neam și-au dat sângele pentru frații lor, au adus sacrificiul suprem pe altarul neamului, merită desigur ca să le aducem și noi prinosul suprem al recunoștinței în sanctuarul sufletelor noastre.

Ei să ne aducă mai apoi aminte pururea că nu poate pieri un neam clădit pe mormanul oaselor lor sfinte! Nu-i și sub acest raport înălțarea D-lui, înălțare și pentru ei, o înălțare și pentru noi, un perpetuu „*Sus s'avem inimile*”?

Iubiți eroi ai neamului! Noi preoții, cari alături de vitejii generali și comandanți, v'am călăuzit și noi în toată luptelor cu crucea în frunte: *simbolul eliberării supreme*, și v'am dus la asalt pentru triumful definitiv al marelui cauze naționale, al libertății și integrității neamului după care am suspinat veacuri de-a rândul, noi preoții Domnului înim să străjuim acum și în preajma mormintelor voastre și să vă aducem azi, an de an, și acest omagiu postum în fața oamenilor și a lui Dumnezeu. Cersim în această clipă dela Dumnezeu luminilor să vă dea tuturor, c'o clipă mai curând, dacă n'ați fi ajuns încă la liman ne'nviforat, locul de odihnă unde nu este nici durere, nici întristare, nici suspinare, ci viață fără de sfârșit. Fie memoria voastră binecuvântată. Amin.

— **Recepții solemne în Reuniuni Mariane.**

Duminecă în 12 c. Păr. Dr. Al. L. Tăutu, secretarul general al Reuniunilor de pietate din dieceză a săvârșit în cadre sărbătorești recepția solemnă a 82 membre în Reuniunea Mariană din *Santău* (Tășnad) și a 40 de membre în *Hotouan*. În Santău la deniile de Sâmbătă seară precum și la Liturghia de Duminecă au participat o mare mulțime de credincioși. Păr. promotor le-a vorbit despre răutățile ce bântue sufletele creștinilor de astăzi și despre datoriile și mângâierile în Reuniunile Mariane. După liturghie și recepția solemnă a avut loc la școală încheierea solemnă a anului școlar unde sub conducerea inimosului și harnicului director Marchiș și a sârguincioasei dș. învățătoare Irina Doboș s'a jucat o interesantă piesă teatrală pentru popor, s'au executat cântece pe 2 voci și s'au recitat poezii instructive. Au plăcut mult și dansurile ritmice și naționale executate de micuțele elevele ale școlii. Păr. Dr. Tăutu a laudat mult sârguința corpului didactic și a îndemnat poporul la iubirea școlii și a învățaturii, fiindcă de acum poporul nostru în loc de arma răbdării, cu care a învins până acum pe dușmani, trebuie să-și făurească arma luminii, adică a învățaturii, ca să poată învinge în viitor.

D. m. la orele 6 s'a săvârșit recepția solemnă în parohia Hotoan, unde dezvoltă pe terenul reuniunilor o frumoasă și laudabilă activitate dș. învățătoare Emil'a Toth; ea instruiază femeile și fetele în rugăciuni și în cântări Mariane; pildă vrednică de urmat și de alte dș. învățătoare, cari își cunosc frumoasa menire. Face bună impresie că în Hotoan toți, tineri, bătrâni, sunt șliutori de carte și cântă cu toți în biserică; un element, cu care, bine, condus se pot produce frumoase roade de evlavie. Peste tot Părinții preoți din Santău și Hotoan lucrează cu suflet pentru întărirea credinței și a evlaviei.

Rep.

— **Adunarea generală a Agrului delaatedrală.** Duminecă în 12 c. a avut loc adunarea generală a Agrului dela parohia catedralei. Serbarea onorată și de prezența Exc. Lor episcopii Valeriu al Orăzii și Alexandru al Lugojului, a d-lui președinte al Comitetului diecezan și a altor notabilități, membrii și credincioși ai parohiei, a fost deschisă de d-l președinte Dr. Savu Marta, care printr'o cuvântare înflăcărată arată rosturile Agrului mai ales la orașe. Urmează apoi raportul secretarului organizației, d-l Ion Pop, prof. secundar, din care rezultă că Agrul din parohia catedralei a ținut șezători publice parte la centru parte la periferii; ... ședințe ale comitetului. Au conferențiat în cadrele acestor șezători Păr. Dr. Aloisie L. Tăutu prof. de teologie (de 3 ori), Păr. Ion Gârleanu (de 3 ori), d-l Dr. Victor German medic (de 2 ori), d-l prof. Petre Dejeu (odată), secretarul convertit Teșculea (odată). Raportul subliniază concursul dat la organizarea șezătorilor de corul Acad. teologice și de corul și orchestra Agrului precum și de fanfara școlii normale. Din raportul casierului apare, că dela 85 membrii și o șezătoare cu taxă s'au încasat... Lei. Membrii lor s'au dat în schimbul cotizațiilor „*Vestitorul*”, Calendarul dela Blaj ori Buletinul Agrului. — După aceea Păr. Ion Gârleanu a ținut o conferință cu proiecțiuni despre creștinii din catacombe. Au contribuit la programul adunării generale corul teologiei cu cântări și 3 eleve dela școlile primare cu recitări: Publicul s'a împărțiat satisfăcut de cele auzite și constatate despre activitatea acestei celule a Agrului.

